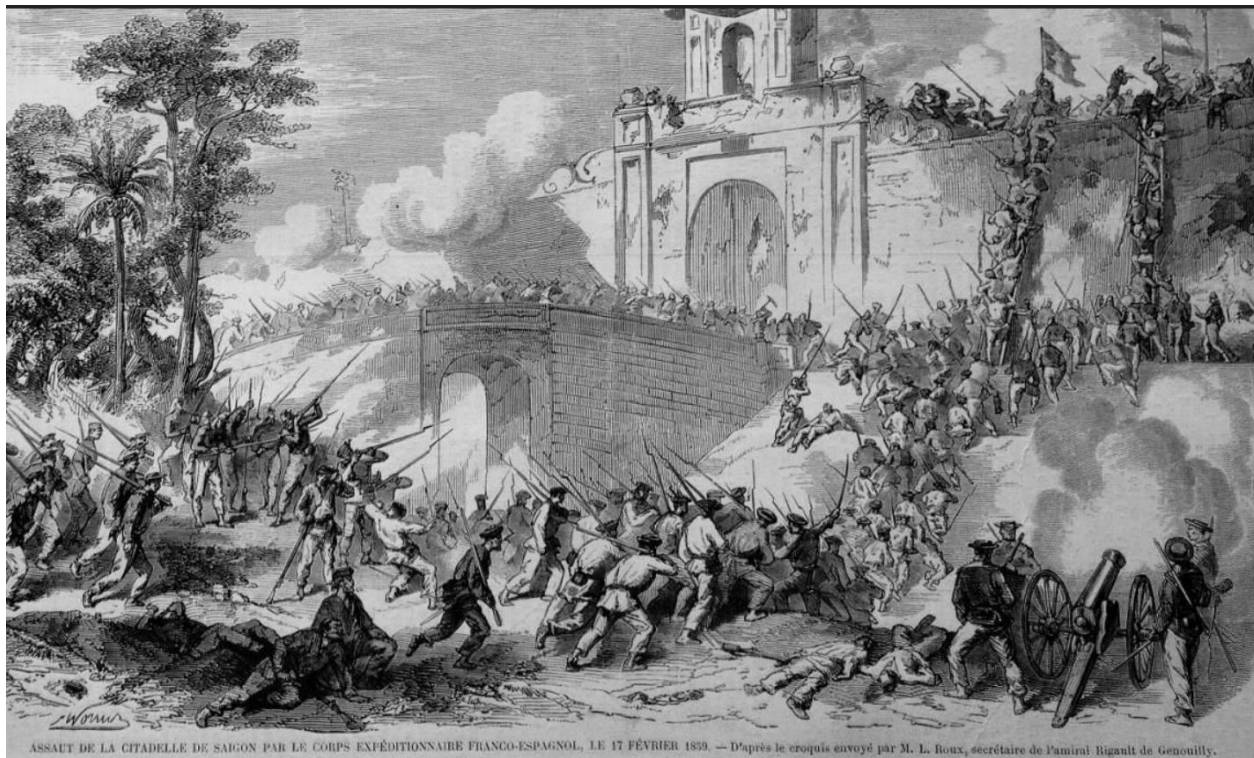

HỘI ÁI-HỮU BIÊN-HOÀ

Website: <https://www.bienhoatx.com>

Email liên lạc: datlam1951@yahoo.com

Hội Ái-Hữu Biên-Hoà hân hạnh giới thiệu đến quý vị bài: **Pháp Chiếm Sài-Gòn Và Nam-Kỳ** đồng hương **Huỳnh H. Hiền** sưu tầm gửi về đóng góp trên diễn đàn Hội. Hội chân thành cảm tạ tác giả. Kính mời. **Trân trọng.**

PHÁP CHIẾM SÀI-GÒN VÀ NAM-KỲ

Năm 1858, với lý do bảo vệ các nhà truyền giáo Công-Giáo bị bách hại, Pháp đã gửi quân đến đánh chiếm Nam-Kỳ, Việt-Nam. Cuộc xâm chiếm này đã kết thúc bằng chiến thắng của Pháp và sáp nhập khu vực. Trước đó, năm 1857, dưới thời Đế Chế Thứ

Hai, Pháp đã đặt mục tiêu nhắm vào Nam-Kỳ, một khu vực có lợi ích chiến lược đáng kể cho lợi ích thương mại của Pháp ở Viễn Đông. Họ mơ ước xây dựng một “ban-công trên vùng biển Thái-Bình-Dương” để cạnh tranh với Anh Quốc đang có sự hiện diện mạnh mẽ ở Châu-Á.

Do đó, cộng đồng doanh nghiệp đã ủng hộ việc gửi một đoàn thám hiểm quân sự đến khu vực Nam-Kỳ. Bên đạo Công-Gáo cũng vậy, vì một lý do khác: kể từ thế kỷ XVII và thế kỷ, các nhà truyền giáo Pháp đã có mặt ở Nam-Kỳ, nơi họ thành lập một cộng đồng Kitô giáo lớn. Tuy nhiên, Hoàng Đế An-Nam, Tự Đức (1829-1883) của triều Nguyễn, đã đàn áp và sách nhiễu nhiều những người giáo sĩ của Giáo Hội. Dưới đây là đoạn tường trình:

"Chúng tôi được viết từ Touranne (Đà-Nẵng), ngày 07 tháng 12 năm ngoái, rằng vua Tự Đức đang trừng phạt thần dân của mình, Kitô Hữu hay ngoại đạo, với sự chuyên chế ngày càng tăng. Sáu trăm ngàn Kitô Hữu của Đế Quốc Pháp, mười bốn giám mục người Pháp của họ, vô số nhà truyền giáo của họ, không có hy vọng nào ngoại trừ trong các chức vụ tốt của Pháp”.

Việc chặt đầu, theo lệnh của Hoàng Đế, vào tháng 7 năm 1857, một nhà truyền giáo Tây-Ban-Nha ở Bắc-Kỳ là một cái cớ lý tưởng để gửi quân đội Pháp đến đó.

Vào tháng 11, Napoléon III ủy quyền cho Phó Đô Đốc Charles Rigault de Genouilly dẫn đầu một cuộc viễn chinh trừng phạt chống lại Đế Quốc An-Nam. Tây-Ban-Nha sẽ giúp ông ấy (Phó Đề Đốc) một tay.

Ngày 31 tháng 8 năm 1858, các lực lượng Pháp-Tây Ban Nha (13 tàu và khoảng 3 ngàn người) đổ bộ lên vịnh Đà-Nẵng, nhìn ra Biển Đông, và chiếm được thành phố Đà-Nẵng.

Nhưng phần còn lại của cuộc chinh phục tỏ ra khó khăn hơn dự kiến: người Việt-Nam, lúc đầu bị người Pháp đánh giá thấp, đã kháng cự mạnh mẽ với quân đội Châu-Âu.

Đây là những gì Le Constitutionnel, ngày 16 tháng 11 ghi chú trong một bài báo cũng đưa ra các lập luận "đạo đức" được sử dụng bởi chính phủ Pháp:

"Điều đáng ngạc nhiên, trong các trận chiến mà chúng tôi đã tiến hành trong một năm chống lại các dân tộc Châu-Á, ở Đông-Dương và Nam-Kỳ, không phải là sự nhanh chóng của những thành công của chúng tôi, mà trái lại là sự kháng cự chống lại chúng tôi; và trong đó không gì khác hơn là nhờ vào khoa học về quân sự như súng ống của chúng tôi và lòng dũng cảm rực lửa của những người lính của chúng tôi là cần thiết để chiến thắng rất nhanh chóng và dễ dàng. Chúng tôi không tin rằng chủng tộc mềm mại này có khả năng đứng lên chống lại quân đội Châu-Âu [...]. Kết quả của cuộc xung đột là công lý và văn minh sẽ một lần nữa phải hoan nghênh nước Pháp. Nhưng chúng tôi muốn chứng minh, bằng sự kháng cự chống lại chúng tôi: trước hết, rằng Châu-Âu phải can thiệp vào các quốc gia Châu-Á này chỉ với một lý do chính đáng, và rằng Châu-Âu phải ngừng xâm chiếm ở đó (Nam Kỳ) với một đặc tính tham lam và tham vọng [...]. »

Vào ngày 24 tháng 11, Tạp Chí Des Débats Politiques Et Littéraires đã thực tế hơn trong việc ca ngợi các cơ hội thương mại được mở ra bởi cuộc chinh phục có thể xảy ra trong khu vực:

"Bây giờ các lực lượng kết hợp của Pháp và Tây-Ban-Nha đã chiếm được Đà-Nẵng, chúng ta hãy được phép liếc nhìn phần bờ biển này của Đế Quốc An-Nam, và xem xét mức độ quan trọng của nó để một ngày nào đó sẽ hữu ích cho phần thương mại của chúng ta [...]. Tại sao Đà-Nẵng không nên trở thành kho tổng hợp cho các quốc gia xuyên Malaysia? Tại sao thương mại của chúng ta, vốn luôn luôn và tha thiết mong muốn một điểm cố định ở những vùng biển này, nơi nó có thể dựa vào sự hỗ trợ của lá cờ quốc gia Pháp, lại không cố gắng tạo ra ở đó, bây giờ nó có thể hy vọng một cách hợp pháp, một trạm thương mại mô phỏng Singapore và Batavia?"

Rigault để lại một phần quân đội ở Đà-Nẵng, nơi cuộc chiến chống lại người Việt Nam đã tiếp tục (tốn kém về tính mạng con người, vì bệnh tật, nó kéo dài đến tháng 3 năm 1860).

Ngày 17 tháng 2 năm 1859, sau khi mở một mặt trận mới, chỉ huy đoàn viễn chinh đã chiếm các pháo đài của Sài-Gòn. Báo chí Pháp rất vui mừng và cung cấp một tường thuật đầy đủ về trận đánh, chẳng hạn như minh họa Le Monde ngày 23 tháng 4, trong đó đếm chiến lợi phẩm tích lũy:

"Cuộc chinh phục mở rộng về phía Nam đã mang lại kết quả với thành công trọn vẹn nhất. Vào ngày 17 tháng 3, đám cháy của các khẩu đội Sài-Gòn đã được dập tắt bởi các tàu hơi nước của chúng tôi và các công sự của nó bị quân đổ bộ của chúng tôi chiếm giữ. Hai trăm khẩu pháo bằng sắt và đồng, một tàu hộ tống, bảy thuyền buồm chiến tranh [...], và cuối cùng là một hộp quân sự chứa 130 ngàn Franc nội tệ, là những chiến lợi phẩm của những thành công này. Hơn nữa, chúng tôi trở thành chủ nhân của hai mươi lăm giải

đầu sông được bảo vệ bởi ba bùng nổ, mười một pháo đài, của một toà thành và một thành phố hạng nhất”.

Vào tháng 11, Rigault được thay thế bởi Đô Đốc François Page. Ông tiếp tục cuộc xâm chiếm, dần dần giành quyền kiểm soát các tỉnh của đồng bằng sông Cửu-Long. Ngày 15 tháng 2 năm 1861, quân Pháp và Tây-Ban-Nha đã phá vỡ các phòng tuyến kiên cố của Trì-Hoa và Kỳ-Hoa. Ngày 12 tháng 4, họ chiếm Mỹ-Tho. Ở Pháp, mọi người vỗ tay hoan nghênh, như trong *Le Mémorial de la Loire et de la Haute-Loire*, viết vào ngày 28 tháng 5: "Việc chiếm Mỹ-Tho sẽ sớm được theo sau bởi Biên-Hoà; và sau đó chúng ta sẽ là chủ nhân của tất cả Nam-Kỳ hoặc Campuchia."

Pháp Bảo Hộ Campuchia

Hoàng Đế Tự Đức, bị dồn vào chân tường, dùng đến chiến tranh du kích. Nhưng vào ngày 5 tháng 6 năm 1862, cuối cùng ông đã ký Hiệp-Uớc Sài-Gòn, nhượng lại Sài-Gòn, ba tỉnh phía Nam và quần đảo Côn-Đảo (Poulo Condor) cho người Pháp. Trên thực tế, đó là sự thành công xâm chiếm thuộc địa Nam-Kỳ của Pháp.

Bình luận trong Hiến Pháp, ngày 30 tháng Bảy năm 1862, trong một bài báo có tựa đề "Nam-Kỳ Bình Định":

"Cuộc chiến chinh phục Nam-Kỳ vừa kết thúc trong một nền hoà bình hạnh phúc, hậu quả của nó sẽ không còn lâu nữa. Về mặt đạo đức, chúng ta đã đạt được một kết quả tuyệt vời, bằng cách dạy cho một nhà độc tài phương Đông sự tôn trọng đối với nước Pháp; và bằng cách đảm bảo sự tự do và an ninh của việc thờ phượng Kitô Giáo. Từ quan điểm vật chất, thành công của chúng tôi cũng không kém phần quan trọng [...]. Do đó, những sự kiện mới nhất

ở những quốc gia xa xôi này là một thành công mới cho vũ khí của chúng tôi và là một chiến thắng hơn nữa cho chính sách của Hoàng Đế. Nó cũng là một chiến thắng cho nền văn minh, một nền văn minh không bao giờ làm cho con đường của nó tốt hơn trên thế giới hơn khi nó dựa ngay vào thanh gươm của Pháp và Kitô Giáo”.

Người Tây-Ban-Nha, người đóng vai trò nhỏ hơn trong chiến dịch, chỉ nhận được một khoản bồi thường tài chính.

Năm 1863, người Pháp tiếp tục thành lập trong khu vực với việc thành lập chế độ bảo hộ Campuchia của Pháp. Năm 1883, dưới thời Napoléon III và Cuộc Viễn Chinh Bắc-Kỳ đã dẫn đến việc thành lập hai chế độ bảo hộ khác ở Việt-Nam. Và năm 1887, Liên minh Đông Dương được thành lập.

Mãi cho đến Hiệp Định Geneva năm 1954, gần một thế kỷ sau khi bắt đầu chiếm đóng và cai trị Nam-Kỳ, người Pháp mới chấm dứt sự hiện diện của họ ở đó.

Huỳnh Hữu Hiền

Canada